بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێراق
سەرۆکایەتی هەرێم
سەرۆك

بەناوی گەلەوە

بڕیار
ژمارە (13) ساڵی 2012

بە پێی ئەو دەسەڵاتەی لە بڕگەی (1) ی ماددەی (10) یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (1) ساڵی 2005 ی هەموارکراو پێمان دراوە ، و دوای ئەو پێداچوونەوەی پەرلەمانی کوردستان – عێراق لە دانیشتنی ژمارە (21) ی لە 2012/6/4 کردوویەتی بۆ یاسای لێبوردنی گشتی لە هەرێمی کوردستان ژمارە (2) ساڵی 2012 کە پێشتر لە دانیشتنی ژمارە (7)ی لە 2012/4/10 بڕیاری لەسەردابوو و ئێمە بە بڕیاری ژمارە (10) ساڵی 2012 لە 2012/5/3 گەڕاندبومانەوە بۆ پەرلەمانی کوردستان ، بڕیارماندا بە دەرکردنی :

یاسای ژمارە (2)ی ساڵی 2012
یاسای لێبوردنی گشتی لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق

ماددەی یەکەم:

لێبوردنی گشتی حوکمدراوان (بەندی و دەستبەسەران– النزلاء و المودعون) دەگرێتەوە بەگوێرەی ئەو حوکمانەی لەم یاسادا هاتوون.

ماددەی دووەم:

سزای ئەوانەی حوکمی لە سێدارەدان دراون لەو کێشانەی ئاشتەوایی لە نێوان لایەنەکانیاندا دەکرێ بۆ سزای هەتا هەتایی کەم دەکرێتەوە و ماوەی گرتن و حوکمی پێشوویان بەو

مەرجەی ئاشتەواییەکە لەبەردەم ئەو لیژنەیە چەسپا بێت کە بەپێی ئەم یاسایە پێك هاتووە لەماوەیەکدا کە لە (چوار مانگ) لەرۆژی جێبەجێ کردنی ئەم یاسایەو تێپەڕ نەکات.

ماددەی سێیەم:

یەکەم: لێبووردنی گشتی هەموو حوکمدراوان دەگرێتەوە بەندکراو و گیراوەکان لەفەرمانگەکانی چاکسازی کۆمەڵایەتی لەهەرێمدا لەو ماوەیەی کە ماویانە لە حوکمەکەیاندا کە لەلایەن دادگاکانی هەرێمەوە دەرهەقیان دەرچووە لەو کێشانەی ئاشتەوایی کراوە یان دەکرێت لەنێوان لایەنەکان لەبەردەم لیژنەی پێك هێنراو و لە ماوەیەکدا کە لە(چوارمانگ) لە رۆژی کارکردن بەم یاسایە تێپەڕ نەکات و دەستبەجێ ئازاد دەکرێن.

دووەم: ماوەی سزای حوکمدراو بۆ بەندی و دەستبەسەران (النزلاء و المودعین)لە فەرمانگەکانی چاکسازی کۆمەڵایەتی لە هەرێمدا بە رێژەی (20٪) کەم دەکرێتەوە لەو ماوەیەی کە لە سزا ئەسڵیەکەدا هاتووە ، کە لەلایەن دادگاکانی هەرێمەوە دەرهەقیان دەرچووە لەو کێشانەی ئاشتەوایی نەکراوە لە نێوان لایەنەکان و ئەو ماوەیەی کە کەمیش کراوەتەوە وەك ماوەی بەسەرچوو لە فەرمانگەکانی چاکسازی کۆمەڵایەتی بۆ مەبەستی ئازادکردنی مەرجدار هەژمار دەکرێت، بەدەر لە ئەنجامدەرانی ئەو تاوانانەی لە ماددەی شەشەمی ئەم یاسایەدا هاتووە.

ماددەی چوارەم:

ڕێکاری یاسایی بەشێوەی یەکجارەکی لەو کێشانەدا ڕادەگیرێت کە لە ژێر لێکۆڵینەوەدان یان لە دادگاییکردندان لە هەموو ئەو تاوانانەی کە بەر لە ڕۆژی دەرچوونی ئەم یاسایەوە ڕوویان داوە (جگە لە تاوانبارە هەڵاتووەکان و ئەو تاوانانەی لە حوکمەکانی بەدەر بێت) ئەگەر ئاشتەوایی لەنێوان لایەنەکان لەبەردەم لیژنەی پێك هێنراو لەماوەیەکدا کرابێت کە لە (چوار مانگ) لە ڕۆژی کارکردن بەم یاسایەوە تێپەڕ نەکات.

ماددەی پێنجەم:

لێبوردنی گشتی ئەوانە دەگرێتەوە کە بە تاوانی سەرپێچی کردن گیراون و ڕێکاری یاساییش دەرهەق بە تۆمەتبارانی رادەگیرێت.

ماددەی شەشەم:

سوود مەند نابن لە حوكمەكانی ئەم یاسایە ئەو بەنـد و دەستبەسـەرانەی (النـزلا والمودعـون)كە سوودیان لـە حوكمەكانی یاسای ژمارە (4)ی سـالّی 2007 یاسـای لێبـوردنی گشـتی وەرگرتووە یا هەر یاساو بڕیارێك كە پێش ئـەو دەرچـووە، هـەروەها بڕیارەكـانی لێبـوردنی تایبەت كە لەسەرۆكی هەرێمەوە دەرچووە و ئەنجامدەرانی ئەم تاوانانە:

یەكەم: ئەو تاوانانەی لـە یاسای پاراستنی بینایان و ئەوانەی كار دەكەن لـەگەڵ ڕێكخراوەكانی نەتەوە یەكگرتووەكان و ڕێكخراوەكانی مرۆیی لە هەرێمی كوردستان ژمارە (6)ی سالّی 1992 و یاسای سزادانی حیازە و دروست كردن و بەكار هێنـانی تەقەمـەنی ژمارە (8)ی سالّی 1992 و یاسای بەرەنگار بوونەوەی تیرۆر ژمـارە (3)ی سـالّی 2006ی هەموار كراودا، هاتوون.

دووەم: ئەو تاوانانەی گرێدراو بە ئاسایشی ناوخۆ و دەرەوەی هەرێم.

سێیەم: بازرگانی كردن بە هۆشبەرەكان.

چوارەم: بازرگانی كردن بە داو و دەرمان و خۆراكی تێكچوو

پێنجەم: بەرتیل و دزینی سامانی گشتی.

شەشەم: تەزویر كردنی دراو و كاغەزی پارە و بانكەنۆت.

حەوتەم: زینای مەحرەم.

هەشتەم: دەستدرێژیی سێكس و نێربازی و هەتكردنی نامووس .

نۆیەم: تاوانی كوشتن بەبیانووی ئابڕوو سڕینەوە.

ماددەی حەوتەم:

ئەو حوكمدراوانەی حوكمی غیابییان دەرهەق دەرچووە ئەگەر لە ماوەی (چوار مـانگ) لـە ڕۆژی دەرچوونی ئـەم یاسـایەوە خۆیـان ڕادەسـت دا سـوود لـە حوكمـەكانی ئـەم یاسـایە وەردەگرن، بەدەر لە ئەنجامدەرانی ئەو تاوانانـەی كـە لـە مـاددەی شەشـەمی ئـەم یاسـایەدا هاتووە.

ماددەی هەشتەم:

یەكەم: بە مەبەستی جێبیەجێ كردنی حوكمەكانی ئەم یاسـایە لیژنەیـەك یـان زیـاتر لـە هـەر ناوچەیەكی تێهەڵچوونەوە لە هەرێمدا بە سەرۆكایەتیی دادوەرێك كـە پلەكـەی لـە پلەی دووەم كەمتر نەبێت و ئەندامیەتیی هەر یەك لـە نوێنـەری وەزارەتـەكانی داد و

ناوخۆ و کار و کاروباری کۆمەڵایەتی و سەرۆکایەتیی داواکاریی گشتی پێک دێت و، هەر لایەنێکیش نوێنەرانی خۆی کاندید دەکات بۆ جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

دووەم: بڕیارەکانی کە بەپێی ئەم یاسایە لە لیژنەکەوە دەردەچن قابیلی تانەلێدانن بە شێوەی پێداچوونەوە (تەمییز) لە لای دادگای پێداچوونەوە (تەمییز)ی هەرێمدا لە لایەن ئەندامی داواکاریی گشتی یان لە لایەن خەڵکانی پەیوەندیدارەوە (زەرەرمەند)ەوە لە ماوەی (سی) رۆژدا لە رۆژی دەرچوونییەوە، ئەو بڕیارەی لە لایەن دادگای تەمییزیشەوە دەردەچێت یەکلاکەرەوە دەبێت.

سێیەم: دەبێ لیژنەکانی تایبەتمەند بە جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە ماوەی (حجز) کردنی ئەم کەسانەی کە ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە ئەژماربکات.

چوارەم: دەبێ لیژنە کارەکانی خۆی لە ماوەی چوار مانگدا لە رۆژی دەست پێ کردن بە کارەکانییەوە تەواو بکات، بە تەواو بوونیشی لیژنەکە بە هەڵوەشاوە دادەندرێت.

ماددەی نۆیەم:

یەکەم: پێویستە لەسەر سەرۆکایەتی دادگای پێداچوونەوە (التمییز) و دادگاکانی تێهەڵچوون (الاستئناف) و دادگاکانی تاوانەکان (الجنایات) لە هەرێمی کوردستان راستەوخۆ حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن لەسەر ئەو کێشانەی کە بۆ لێ وردبوونەوەی پێداچوونەوە (تمییز) ئاراستەیان کراون.

دووەم: لەسەر دادگاکانی تایبەتمەند بەو کێشانەی کە ئاڕاستەیان کراوە بۆ دادگایی کردن، راستەوخۆ حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی دەیەم:

حوکمەکانی ئەم یاسایە ئەو کێشە و ڕووداوانەش دەگرێتەوە کە پێش رۆژی دەرچوونی ئەم یاسایە ڕوویانداوە.

ماددەی یازدەم:

دەبێ ئەنجومەنی دادوەری لە هەرێمدا رێنمایی پێویست بۆ ئاسان جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە لە ماوەیەکدا دەربکات کە لە (حەوت رۆژ) لە رۆژی کار پێ کردنییەوە تێپەڕ نەکات.

ماددەی دوازدەم:

دەبێ ئەنجومەنی وەزیرانی و لایەنانی پەیوەندیدار حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی سێزدەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی بلاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمیی (وەقایعی کوردستان) جێبەجێ دەکرێت.

مسعود بارزانی
سەرۆکی هەرێمی کوردستان ـ عێراق

هەولێر

7/ **حوزەیران** /2012 **ی زایینی**
17/ **جۆزەردان**/ 2712 **ی کوردی**
17/ **رەجەب** /1433 **ی کۆچی**

هۆی دەرچوونی

لەبەر ئەوەی ئامانجی سەرەکی لە سزادان چاك کردنی تاوانکارە بۆ ئـەوەی هەڵبرەخسـێ بـۆ ئەوانەی لایانداوە و هەندێ تاوانیان ئەنجامداوە تا بۆ ناو کۆمەڵ بگەڕێنەوە و تێکەڵ بـە ژیـانی کۆمەلآیەتی ببن و بۆ ئەوەش گیانی ئاشتەوایی و لێبـوردەیی بـە لێخۆشـبون بلاوببێتـەوە یـان سزاکەی سووك بکرێت یان ڕێکاری یاسایی دەرهەق ڕابگیرێت بەهۆی ئەوەی ئەو تاوانانـەی ئەنجامی داون بەر لێبوردن دەکەون، ئەم یاسایە دەرچوێنرا.